

کرفتو، نماد سازگاری با طبیعت

روزنامه ایران

به درستی معلوم نیست انسان‌ها از چه زمانی غارها را به عنوان سرپناه طبیعی برای خود انتخاب کردند، اما بدون شک آن‌ها توانستند هوشمندانه شرایط بهتر زیستن را متناسب با امکانات و شرایط محیطی فراهم کنند.

اگر چه در ادوار بسیار دورتر از دوران غارنشینی هم اقوامی بودند که به دلایل مختلف، تداوم زیستن در غار را انتخاب کردند، اما هیچ‌گاه نوآوری و خلاقیت را از روند زندگی حذف نکردند و در غارها نیز به فرآیند زیستن تنوع می‌بخشیدند.

غار کرفتو در استان کردستان، آینه‌ای از تدبیر و همت نیاکانمان برای زیستن در شرایط سخت و نماد عینی تطبیق نیاز انسان با بضاعت طبیعت است.

اماکن طبیعی و ابنیه باستانی همواره در جدول برنامه ریزی اهداف سفر گردشگران بویژه در تعطیلات نوروز جایگاهی خاص دارد و غار کرفتو به سبب ترکیب زیبایی‌های طبیعت و آثار فوق‌العاده عمرانی بشر در گذشته‌های خیلی دور مقصدی در جدول برنامه هاست.

کردستان به دلیل قدمت و پیشینه بلند تاریخی، یکی از استان‌های کهن کشور پهناور ایران محسوب می‌شود که وجود آثار باستانی، سکونتگاه‌های طبیعی در دل صخره‌های سنگی شاهدهی بر این مدعاست.

کرفتو اثر طبیعی و باستانی در صخره‌ای مرتفع در دل کوه است که در حدود ۶۷ کیلومتری شمال غرب شهر دیواندره و با احتساب همین مسافت تقریبی در شرق شهر باستانی سقز واقع است.

موقعیت غار و صخره‌های مرتفع پیرامون آن از جنوب در میان روستای مسعود آباد دیواندره، از غرب به روستای میر سعید سقز، از شمال به روستاهای علی آباد و نخود دره تکاب و شرق و جنوب شرقی نیز محاط به روستای یوزباش کنده است.

دسترسی به غار کرفتو از ۳ طریق مسیر شهر دیواندره و سه راهی تکاب گور بابا علی، سقز مسیر روستای صاحب به میرسعید و از طریق تکاب جاده روستای علی آباد امکانپذیر است.

براساس یافته‌های زمین‌شناسی کرفتو در دوران مزوزوئیک زیر آب بوده و در اواخر این دوره ارتفاعات آن از آب خارج شده است.

غار کرفتو از غارهای آهکی و طبیعی است که در ادوار مختلف برای استفاده و سکونت انسان تغییر حالت داده و با معماری صخره‌ای در ۴ طبقه، در دل کوه حفر شده است.

مستشرقان و محققان بسیاری از جمله دمرگان، راولینسون، کریپورتر، خانیکف و فون گال از غار کرفتو بازدید و نقشه‌هایی از آن تهیه و ارائه کرده‌اند. کریپورتر نقشه غار را تهیه کرد، استین آن را تکمیل و فون گال آن را تصحیح کرد.

طول غار کرفتو حدود ۷۵۰ متر است و راه‌های فرعی متعددی از آن منشعب می‌شود. در طول سکونت انسان در این غار، تغییرات و دگرگونی‌های عمده و دخل و تصرفات بسیار در آن به وجود آمده و حجاران هنرمند، به زیبایی، فضاهایی را در مدخل‌های غار تراشیده و اتاق‌ها، راهرو و دالان‌های متعددی را به وجود آورده‌اند.

این غار در میان غارهای دست‌کن ایران، از معماری کاملی برخوردار است، ورودی غار از دامنه کوه حدود ۲۵ متر فاصله دارد و در گذشته راهی نسبتاً سخت و دشوار در کمر کوه، بازدیدکنندگان را هدایت می‌کرد، ولی امروز با عبور از پلکانی فلزی می‌توان به دهانه ورودی غار رسید.

در معماری صخره‌ای این غار ۴ طبقه شناسایی شده که این امر از اهمیت ویژه‌ای در معماری صخره‌ای برخوردار است.

در معماری غار، علاوه بر ایجاد اتاق‌ها و راهروهای عبوری، سعی شده تا اتاق‌ها با هم مرتبط باشند و نورگیرها و پنجره‌هایی به سمت بیرون و مناظر طبیعی ارتفاعات مجاور غار تعبیه شده است.

بر دیوارهای غار در برخی از اتاق‌ها نقوشی به صورت تجریدی از حیوان، گیاه و انسان حجاری شده که بیشتر جنبه آیینی دارد.

هم‌چنین نمونه سفال‌ها و اشیای به دست آمده در غار، ادامه سکونت انسان را در طول دوران تاریخی اشکانی و ساسانی و دوران اسلامی یعنی قرون ششم تا هشتم هجری قمری مسجل می‌سازد.

طی سال‌های ۱۳۷۸ و ۷۹ اقداماتی به منظور تسهیل بیشتر برای بازدیدکنندگان این غار صورت گرفت که شامل ساماندهی محوطه بیرون غار، پله بندی، ایجاد سکوه‌های استراحت، پارکینگ، سرایداری، سرویس‌های بهداشتی و برق کشی غار است.

سرپرست سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری استان کردستان درباره این مکان گردشگری می‌گوید: کرفتو یکی از جاذبه‌های استان است که متأسفانه ناشناخته باقی مانده است.

علی فعله‌گری معتقد است: با شناسایی بهتر و بیشتر این غار باستانی به مردم می‌توان سالانه هزاران گردشگر داخلی و خارجی را به این منطقه جذب کرد.

وی عدم دسترسی انسان به غار با توجه به خاکی بودن قسمتی از جاده را یکی از مشکلات جذب گردشگر دانست و گفت: با تأمین اعتبار این مشکلات زیربنایی مرتفع خواهد شد.

وی به اقدامات این سازمان در راستای بهسازی این مکان اشاره کرد و افزود: اجرای برنامه کاوش و حفاری در غار طی ۳ فصل و انجام عملیات خاکبرداری و تخلیه خاک‌های موجود، انجام عملیات برق‌رسانی و نورپردازی محدوده داخلی غار تا بخش انتهایی ستون فقرات اصلی، ایجاد و ساخت پله‌ها و پاگرد سنگی در محدوده بیرونی غار و نصب پله فلزی در بخش بیرونی دهانه آن جهت تردد سهل و آسان گردشگران از جمله این اقدامات است.

غار کرفتو به عنوان یکی از آثار شاخص و حائز اهمیت استان کردستان در فهرست آثار ملی با شماره ۳۳۰ به ثبت رسیده است و در طول سال مورد بازدید بسیاری از علاقه‌مندان داخلی و خارجی قرار می‌گیرد.